

מה סיבו של האיש שנבחר להכין את חגיגות העשור? מה יצא מתחת ידיו:

עשור - או אסון?

יו"ר מאיר וויסנאל
העיקר הוא הדולאר

גאל לא התרגש במיוחד. נתתי את המכונית כמתנה אישית למר ארזי, לא מכספי המגביה. הצהיר והמשיך בעסקיו כרגיל.

★ ★ ★

וויסנאל צודק תמיד

בין עסקיו הפרטיים הרבים של מאיר וויסנאל, לפני שהתמסר כליל ליד חיים ויצמן, היה גם משרד קבלני של ארגון חגיגות ופסטיבלים. בארצות-הברית היה אמרן * ומארגן חגיגות עם בהודמנויות שונות. וויסנאל עסק גם בשם התנועה הציונית בארגון הביתן הארץ-ישראלי ביריד העולמי של ניו-יורק, ערב מלחמת העולם השנייה. משום כך, כנראה, החליט ביגיי להטיל את התפקיד השוב והאחראי של ארגון חגיגות שנת העשור על שכמו של המומחה הגדול לתרומות ולנדבות. העובדה הפשוטה כי האיש שהוטל עליו לארגן חגיגות אלה, אינו מעורה כלל בחיי הארץ ובתרבותה, ואינו מדבר את שפתה אסילו, לא העלתה ולא הורידה בעיני ראש ממשלת ישראל.

גם החיכתה על אופי החגיגות שוויסנאל מסוגל לבשר לא הרתיע איש. כי את דרגת החשיבות הראשונה במעלה הועידו ראש הממשלה ומנהל משרדו, האחראי גם לתיירות, לזרם ההכנסות העלול לזרם המפעל הגדול. למטבע היו שתי פנים: כתוצאה מהעבודות הגדולות העתידיות להתבצע לקראת החגיגות תחוסל כמעט האבטלה, תופעה רצויה מאד לקראת שנת-הבחירות שלאחר שנת העשור. הצד השני של המטבע: החגיגות תמשכנה לישראל זרם בלתי-ישיק של תיירים יהודיים, בעיקר מארצות-הברית ואלה יעשירו את קופת המדינה במטבע זר.

אלוף משנה פרי חשב אחרת. בשבילו היה מסע הפיר-סומת העצמי של וויסנאל חשוב פחות מהצלחת החגיגות, אוסין ועממיותן. הוא רצה לצמצם את ההיקף המוגזם של החגיגות, להתרכז בנושא העיקרי, לצמצם בתקציב הוצאות שופע-כליטוב לעורכיהן ולעסוק בעיקר: הצלחת חגיגות העשור.

אולם לביגיי ולסדי קולק לא היה זמן ורצון לעסוק בריב שבין פרי לויסנאל. הם קבעו אוטומאטית שוויסנאל צודק תמיד, הניחו לפרי להתפתר בבושט פנים, אסרו עליו כחייל להסביר ברבים את עמדתו.

בינתיים המשיך וויסנאל במסע התעמולה לעצמו. הוא גסע ממקום למקום, הטיף לחגיגות גדולות, עצומות ורבות-היקף, פיאר את עצמו כאיש המתאים ביותר לביצוע המפעל וסיפר על הצלחותיו בעבר.

העשיית כבר דברים יותר גדולים ותמיד הצלחתי. צעק השבוע וויסנאל באוזני ראשי הערים והמועצות המקומיות. מרדכי אלון, ראש מועצת בנימינה, היה הקיצוני בגאספים: על וויסנאל להתפטר. הוא אינו מתאים לתפקידו! אולם וויסנאל אינו האיש שיתפטר. הוא עצמו מתליט מה ואיך לעשות כל דבר שהוא עושה, ביהוד כשביגיי וקולק מאחוריו. בשבילו ובשבילם אוסי החגיגות ומידת עממיותן, או ישראליותן, הם דברים הרבה פחות חשובים. העיקר הוא הדולאר.

* הוא אשר גילה. בין חשאר, את כוכבי חקולנוע טיקי רוני וסחן הייזורד.

בפאריס. לאחר כמה שעות הגיע הגבר בעל הרעמה הלבנה והקומה הנמוכה. הוא ניסה לשכנע את הצייר לייצר סרט מצויר, באולפני חלט דיסני בהוליווד. ישראל היתה צריכה להופיע בסרט זה בדמות הקבוצה המופיעה בקריקטורות של דוש, הבושת כובע טמבל.

גם דוש וגם וויסנאל היו צריכים לחזור לישראל כעבור שבוע. עובדה זו לא שינתה בתוכניותיו של וויסנאל. במרץ ובפזרנות האופייניים לו, טס, כיאה ליושבי-ראש של ועדה עולמית, מרומא לפאריס ובחזרה, כדי לקיים שיחה שאסשר היה לקיימה בישראל. כי כידוע, הזמן דוחק והמלאכה מרובה.

בישראל הכחיש וויסנאל את הסיפורים על מורגותו: אינני מקבל לא שכר ולא הוצאות עבור עבודתי בחגיגות העשור.

★ ★ ★

האחוזים נוסעים עד גדגים

מאיר וולף וויסנאל אינו זקוק כלל למשכורת ו לתשלום הוצאות עבור עבודתו בהכנת חגיגות העשור. משכורתו והכנסותיו מעבודתו בניהול יד חיים ויצמן מספיקות לו כדי קיום בכבוד ויותר מזה. כי בכיסו של מאיר וויסנאל מונח הסכום החום, בהתאם לצווחתו של פרופיסור חיים ויצמן, נשיאה הראשון של מדינת ישראל. הסכום זה מורה על הקצאת 18 אחוזים מהכנסות מגבית יד ויצמן העולמית לכיסו הפרטי של מאיר וויסנאל.

את מקומו ליד הקערה הציונית רכש וויסנאל כבר בשנים הראשונות של המאה העשירים, כשהיגרה משפתחו מסולין לארצות-הברית, שם עלה מדרגת עורך עתון ציוני קטן-ערך לכסא סגן-נשיא ההסתדרות הציונית.

כשפגש ויצמן את וויסנאל, באותם הימים, קשרו השניים קשרי-ידידות של מנהיג ושמשו. וויסנאל הוא החשוב בין ידידי הצעירים באמריקה, כתב הנשיא המנוח בספרו מסה ומעט: אדם בעל כשרון וישר-לב בולטים, בעל כושר עבודה מפליא, שאין דבר כמד ממנו לעשותו... במעשים אלה הוא מבכזב את כוחותיו ללא חשבון, ונאמנותו ו ידידותו גדולות כגודל מרצו.

עם הערכה אישית כזו של מי שהיה נשיא ההסתדרות הציונית ומנהיגה, ועם הכונות אישיות מבורכות של עורך-מרץ וכשרון להידחק לכל מקום, הצליח וויסנאל להיכנס לשורה הראשונה של אנשי-המעשה הציוניים. הוא יום ו הקים את מכון ויצמן למדע והוא שפיתח ושיכלל את המכון, שעלה לדרגת בית-המחקר המדעי הגדול והמשוכלל ביותר במרחב.

כדי לעשות זאת היה דרוש כסף. ליצנים מסבירים את השם יד חיים ויצמן כיד פשוטה למתן נדבות. האמת היא שאין לוויסנאל לאיסוף תרומות נדיבות. כי וויסנאל הוא גם הנהנה העיקרי, מחוץ למכון עצמו, מזרם התרומות.

טדי קולק ומאיר וויסנאל
וויסנאל צודק תמיד

סוף-סוף 18 אחוזים הולכים ברגל. הם נוסעים במכונית מהודרת.

ומכוניות מהודרות לא חסרו מעולם למאיר וויסנאל. לפחות פעם אחת היה לו עורך כזה שיכול היה להרשות לעצמו לתת אחת במתנה. היתה זו מכונית הקאדיאק ה-מפורסמת, אותה העניק לשלמה ארזי (הנולד 1910), הפקיד הממשלתי הבכיר שייצג את האוצר ביד חיים ויצמן ועזר לא פעם לוויסנאל בעסקותיו המסועפות.

בארץ קמה סערה. המתנה נראתה כשוחד לאדם המבצע את העברות הכספיים של מגביות המכון מתוך-לארץ. וויס-

* ביניהם: טד לוריא, עורך הגירולום פוסט.

חדש ימים לפני הכרזת פתיחתה הרישמית של שנת העשור נכנס אלוף-משנה יעקוב פרי (פרולוב) לחדרו של יושבי-ראש הוועדה לחגיגות העשור, מאיר וויסנאל, כדי להגיש את התפטרותו. אני חושב, אמר לו וויסנאל כי איריש, שידירי משה דין יצא לך תפקיד אחר.

פרי הלך. תפקידו כראש מטה ההכנות לחגיגות השנה העשירית לקיימה של מדינת ישראל נשאר פנוי. אולם מאיר וויסנאל, מנהל יד חיים ויצמן ומכון ויצמן למדע, לא היה זקוק לראש מטה. מאז ומתמיד אהב וידע לנהל את עניניו בעצמו, וכפי שהוא מבין אותם.

לא חשוב שאינני מבין עברית. חשוב שאני יודע איך לנהל את החגיגות. צעק וויסנאל בכעס השבוע, במסיבת עורכי העתונים בבית סוקולוב בתל-אביב: כל אחד יודע עברית. אף אחד לא יודע לארגון!

★ ★ ★

פרק מתוך אגדה הוליבודית

גם דוד בך-גוריון חשב שוויסנאל הוא האיש היחיד במדינת ישראל שידע לארגן את חגיגות העשור. הוא העביר החלטה בממשלה, לפיה מונה וויסנאל ליושבי-ראש הוועדה העולמית לאירגון חגיגות העשור במדינה. ניתנה לו יד חופשית. גם תקציב חופשי.

וויסנאל ידע את אשר עליו לעשות. מיד לאחר שמונה לתפקיד החשוב, נסע לשרה התעופה, המריא לארצות-הברית. כשנחת בשרה התעופה בניו-יורק, כינס את כתבי העיתונות, סיפר להם על שליחותו החדשה, ניכב באוזניהם תלילי תלילים של תוכניות ממוצצות. הוא סיפר להם על חבאלט הלונדוני העומד לצאת לישראל, על קרנבל ויקוקן במימדים בינלאומיים ועל רבבות תיירים, האורזים את חסציהם כדי לבקר בחגיגות שהוא עורך.

בישראל נשמעו התוכניות כפרק מתוך אגדה הוליבודית שלא תתממש לעולם:

● הערכות העשור תיערך בניני האומה בירור שלים, שלהשלמתם הלבד הוקצב סכום של מיליון ל"י. את התערוכה יבצע יצחק רול, מי שביצע את תערוכת התעשייה 1956 ושעזב לא מכבר את משרתו בעיריית חיפה כיועץ גראפי, לאחר שהסתכסך עם אבא חושי. לפי התוכנית, תחולק התערוכה לשני חלקים מרכזיים, אורחי וצבאי. את האחריות לביצוע החלק הצבאי נטל על עצמו צה"ל. התערוכה תהיה פתוחה במשך שלושה חודשים, ומאיר גניה מפנים למיליון מבקרים. תושבי הארץ ותיירים.

● יום העצמאות ימשך השנה שלושה ימים רצופים. אחרי שהכונת הראשית הורתה להקדים את החג מיום ו' ליום ה' מחשש חילול שבת, החליט וויסנאל לבקש את אישור ההסתדרות להארכת יום העבודה, שבבוע שיקדים ליום העצמאות, לתשע שעות בכל יום. בצורה זו, אפשר יהיה לשחרר את הפועלים מעבודתם גם ביום ו' ויחזר בשר"א אל יום השבת.

● המוצע הצבאי לא יערך השנה בעיר אהת. מתוך נסיון השנים הקודמות החליטו מארגני העשור לדאוג לשלושה מצעדים צבאיים גדולים בירושלים, חיפה ותל-אביב. העיקרון של חגיגות מקומיות ומוניעת נדידת המונים ישמש כל השנה כולה.

● פיקניק חמוני מוצע לאישור הוועדה. לפי התוכנית יוכרוז כמה יערות מיערות הקק"ל כמקומות חג המונים. הפיקניקים יערכו ביום ו' במשך כל היום, ויקרי פו לפי התוכנית למעלה מחצי מיליון תושבים.

● ימי החילות יערכו במשך כל השנה, במגמה ל-הדק את הקשרים שבין הציבור האורחי לחילי צה"ל. במסגרת החגיגות תיכונה הוועדה את יום הגיוני, הנח"ל, השריון, חיל-האוויר, חיל-הים וחיל-ההצנחנים.

● חגי הערים יערכו בכל עיר הארץ ומושבותיה. תל-אביב תחוג את יום ההולדת השמונים שלה ותשתעשע בעדלאידע של נוצר, רחובות תחוג את תניהודר, ראשון-לציון וזכרון-יעקב את חג היין, טבריה את פסטיבל הביגור, אילת את יום אילת, חיפה את יום הפתח, יום האם וכל חגי-חושני האחרים.

★ ★ ★

טיפה מרומא

ברחובות החזק אותה שעה אלוף-משנה טרי לארגן את משרדו. הוא שכר חבר-עובדים צעיר ורבי-מרץ, קבע גוהלי עבודה, שירטט לתות-תיאום, כינס את ראשי הערים, אמנים, ציירים, מומחים להסברה, למלונאות, ל-תיירות ולכל ענף שחגיגות העשור יתקלו בו. הוא קבע לוח-זמנים, הכין הצעות-תקציב החל במלאכה.

באירופה המשיך וויסנאל מצויו במסע הניצחון, בישר בתרועות שופרותיו על החגיגות המפוארות שהוא עורך. סיפר השבוע הקריקטוריסט קריאל (דושי) גרודוש: באחד הימים צילצל הטלפון בחדר המלון, בו התאכסנתו בפאריס. על הקו היה וויסנאל. הוא דיבר מרומא... וויסנאל היה מעשי מאד. הוא ביקש מודש להכות לו